

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 4. kozoperska 1848.

List 40.

Červ v krompirji.

Zraven navadne krompirjeve gnjilobe, koja je léta v nekterih krajih zopet hudo razgrajala, se je krompirja sèmtèrtje še drug sovražnik lotil, kteri mu zna, če se ne zatare, tudi močno škodljiv biti. Ta sovražnik je nek rumen terd červič, kteri je červiču v moki, ki ga naši bravci dobro poznajo, močno podoben, samo, de je enmalo drobnejši in de ima plošnjato černo glavo; nog ima pa šest kakor ta.

Imenovani červ si naredi luknjice v krompir in cele steze v njem, v kterih živi in veliko veliko jajc zaleže. Drugo léto se iz červa kebrički izvalijo, kterim se pravi skôkci, Spring- oder Schnellkäfer. Skozi te luknjice zahajata v krompir zrak in mokrota, koja sta krompirju takó škodljiva, de začne popolnoma bolehati in gnjiti.

Nar boljši pomoček tega škodljiviga červiča pokončati, je pa, če kmetovavec tisti krompir, v kterim najde več majhnih černih luknjic, odbere in za prešiče pokuha, ali pa kuhaniga na gnoj pomeče. Kdor pa taciga červiviga krompirja ne kuha, ampak ga siroviga na gnoj ali pa kam drugam pomeče, ali pa na njivi popusti, ne bo červa zaterl, ampak njegovo pleme le pomnožil. Kovač v Šiški.

Letašnje sadne gosence.

Ne morem se zderžati, de bi sadjorejce na gosencno zalego ali gnjezda ne opomnil, kterih po drevji kakor v pajčovno zavutih ni bilo kmalo toliko viditi kakor ravno léta, namreč zlato-ritke (Goldafter) in pa beliga drevniga metulja (Baumweissling). Zató vam svetjem, de bi take gnjezda, kar jih po sadnih drevesih vidite, pridno pridno otrebovali. Za to delo boste pôzna jesen in zima nar pripravniši čas. Nikar ne pozabite tega storiti.

Pa ne samo gosencna zalega, ampak tudi mah je sadnim drevesam hudo škodljiv; to vsak sadjorejic sam dobro vé, in treba mu ni pripovedovati, de tiste drevesa, ktere so z maham obrašene, žalostno rastejo in práv po redkama rodé; zató naj skerbni sadjorejic gleda, de bo od dreves, kar je

moč, mah in staro kožo (lupje) odpravil, za ktero debeloglavka jajčika, ktere z rumeno volno pokriva, pogostama leže, de mu ne bodo gosence drugo léto nadlegovala in dreves do čistiga oskuble.

Ravno takó je drevju tudi gèrba (Frostnacht-Spanner) neizrečeno škodljiva; ona začne precej spomladi, kader jame drevje cvesti, škodo delati, in pokončá cvetje in perje do čistiga. Gosence tega metulja so zelene in majčkine, grozno požrešne, in se mesca kozoperska in listopada izvalijo; bábica tega metulja nima perutnic, torej ne more leteti, temuč od tal na drevje lazi in na verhu drevesa po 200 jajčic zleže, iz kterih se drugo spomlad, kader jame berst pokati, majhne gosence zvalé in koj po drevji škodo delati začnó. Kdor hoče svoje drevje gèrbe obvarovati, mora drevó s slamo kakor na strehi oviti; to se takó stori: iz slame se omela naredé in z njimi drevesa okoli debel takó ovežejo, de konci slame proti zemlji molé in slama kakor streha okrog debela stoji. To stori, de metuljke na drevó nemorejo; zató se lahko vsako jutro po slami poberó in pomorijo.

Kovač v Šiški.

Kratko razjasnjenje čez sklep deržavniga zbora zavoljo kmetijskih rečí.

Novice so v 37. listu sklep deržavniga zbora zavoljo kmetijskih rečí oznanile, in kér je ta sklep takó obširen, de je že marsiktero vprašanje zbudil, ga hočem nekoliko razjasniti.

Pervič se mora opomniti, de ni bil namen s tem sklepam vse kmetijske zadeve natanjko takó razdrobiti, de bi bila ta reč za vsaciga kmeta že odsojena, ampak namen je bil le ta, poglavitne postave ukoreniniti, po kterih se bo ravnalo pri izdelovanji posamesnih zadev.

Izgovorjeno je, de vsa zaveza med gruntnimi gosposkami ali grajšinami in med podložnikom ali kmetam je nehala. Nehale so tedej tudi vse postave, po kterih so bile do zdaj pritožbe med gruntnimi gosposkami in med kmetam obravnavane. Zatorej so nehale vse kazni (štrafinge) pri gruntnih gosposkah, nehal je tudi gosposkini eksekucijon.

Iz tega izhaja, de je kmet s svojo osebo (persono) osvoboden, to je, de on ni več podložnik, ampak